

Els volums anteriors d'aquest *Tradicionari* han tractat sobre les formes de vida, sobre el món del treball i sobre el joc. Ara s'escau d'obrir les pàgines al món de la festa, i això correspon a aquest volum quart, que se centra en la festa, i al cinquè, que ho fa en el calendari festiu.

Val a dir que bona part de la nombrosa bibliografia sobre cultura popular tracta de les festes populars i tradicionals, i sovint ho fa amb un caràcter descriptiu que tendeix a identificar la cultura popular amb les festes populars tradicionals. El volum que teniu a les mans, tanmateix, es titula *la festa*, sense l'adjectiu *popular*, que seria reductiu o redundant. Perquè és un fet que actualment assistim a un ressorgiment de la festa com una presa de consciència col·lectiva enfront d'una civilització de masses a escala mundial i també davant del risc de dessecació de moltes tradicions passades. Les noves generacions hi adopten un paper ben actiu preservant-les, transformant-les o creant-ne de noves: elles decidiran quines han de ser les tradicions festives que es conservaran o les que es crearan al llarg d'aquest segle XXI, i quina serà la seva evolució més enllà d'una supervivència imprecisa.

Per al tractament d'aquest tema s'ha demanat la col·laboració d'antropòlegs, sociòlegs, historiadors i altres especialistes significats amb el repte d'assolir, des d'una diversitat de punts de partida, un punt comú d'arribada, coherent i prou complet, que integri aportacions teòriques, anàlisis, hipòtesis, descripcions i experiències de tot ordre dins el marc temàtic de la festa. La tasca d'integrar tractaments diferents, d'unificar llenguatges, de fer entenedors els continguts sense rebaixar-ne el nivell, reduir-ne el rigor ni simplificar-ne els continguts ha estat complexa, esforçada, però creiem que el resultat ha estat gratificant pels qui hi hem apostat i esperem que enriquir els qui la llegireu o consultareu. Difícilment trobareu en cap altre lloc, en un mateix volum, tots els capítols que formen part d'aquest que us presentem, ni una

síntesi que englobi aquesta diversitat de procedències i visions en un resultat unitari. En aquest sentit podríem dir que, tot reconeixent el valor de les aportacions de Joan Amades en el seu *Costumari català*, que té el calendari festiu com a fil conductor, aquest *Tradicionari* representa un aprofundiment, una superació i una actualització del tot necessàries.

En aquest volum s'aborda la festa d'una manera diferent i un bon punt agosarada: no tracta tant sobre *les festes* com sobre *la festa*: què és la festa, i què és la festa *avui*. És a dir, no es limita a descriure la varietat de festes que constitueixen el nostre patrimoni etnogràfic, sinó que pretén analitzar el fenomen festiu, aprofundir el significat de la festa, els aspectes simbòlics i representatius i la seva funció social: contrastant festa i vida quotidiana, festa i treball, festa i espectacle, festa i vacances, ordre i transgressió. I remarcant-ne la funció terapèutica o catàrtica, la capacitat convocadora i creadora de comunitat, de poble, i la potencialitat d'expressió identitària.

Abasta des de les festes populars tradicionals fins als sucedanis actuals de la festa. Va des de les festes locals –paradigma de les quals són les festes majors–, a les sorgides de la globalització, amb fortes dosis d'espectacle real i virtual, en què la massa pren protagonisme, on l'abundància deriva a consumisme i en què la pluralitat i el relativisme culturals generen tota mena de fusions, confusions i mestissatges. El volum conclou amb les festes en el cicle vital de les persones, segons els diferents grups d'edats, incloent l'evolució dels ritus de pas des de les formes tradicionals heretades fins a les seves expressions més actuals.

Aquest volum comença amb un primer capítol que fa una aproximació a l'espai públic com a escenari de la festa i amb l'apropiació festiva del carrer, on aquesta esdevé un espectacle integral. Tot seguit, descriu l'organització de la festa, el paper de les institucions i l'activitat dels principals grups i colles que en són animadors i protagonistes.

I segueix amb els principals elements, accions i manifestacions que la configuren: els balls i danses, els jocs i els espectacles festius, els concursos i les competicions i els àpats familiars i comunitaris.

A continuació, descriu el programa de les festes majors, des dels pregons i les cercaviles fins als castells de foc. I desplega seguidament tota la varietat de les festes, des de les patronals fins als espectacles festius en les seves versions més mediàtiques, de les bodes reials i de famosos als macroconcerts i les manifestacions globals dels Jocs Olímpics i del Fòrum Universal de les Cultures. Sense oblidar les festes d'altres tradicions culturals importades a través de les successives immigracions.

D'altra banda, insistint en el concepte dinàmic de la tradició, entesa com un procés temporal que és marcat pels diferents components que configuren la societat –les formes de vida, la condició urbana, la política, l'economia, els valors i les creences, els mitjans de comunicació, les noves tecnologies, el procés de globalització i els fenòmens migratoris–, aquest volum mostra l'evolució successiva, no solament de les nostres festes, sinó del concepte mateix de festa, dels elements que utilitza, dels ritus i les expressions que recupera, transforma o inventa, dels símbols i valors que pretén manifestar.

Ens interessa, doncs, conèixer què és i com és la festa –aquest fenomen immemorial, constitutiu de la comunitat humana–, i la supervivència festiva al segle XXI, a l'entrada del tercer mil·lenni. L'obra respon i alhora pregunta; aporta i alhora cerca; i convida a reflexionar des de la festa, però encara més, a prendre-hi part, a viure-la i a compartir-la.

JOSEFINA ROMA I RIU
JOAN SOLER I AMIGÓ